

Cite: Kohatko, Yurii, & Boiko, Volodymyr (2026). Nederzhavni vybirkovі obstezhennia naselennia u sotsialnii sferi: mizhnarodnyi dosvid ta mozhlyvosti dlia Ukrainy [Non-Governmental Sample Surveys of the Population in the Social Sphere: International Experience and Opportunities for Ukraine]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika — Demography and Social Economy*, 1(63), 80—100.

УДК 316.343:331.556.4(477)
JEL Classification: C83

ЮРІЙ КОГАТЬКО, канд. географ. наук, старш. наук. співроб.
Інститут демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи НАН України
01032, Україна, Київ, бул. Т. Шевченка, 60
E-mail: kogatko@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3392-9783

ВОЛОДИМИР БОЙКО, канд. екон. наук,
Інститут демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи НАН України
01032, Україна, Київ, бул. Т. Шевченка, 60
E-mail: volodymyr.boiko@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6399-8926

НЕДЕРЖАВНІ ВИБІРКОВІ ОБСТЕЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Метою статті є дослідження міжнародного досвіду використання неофіційних панельних досліджень домогосподарств у країнах, що пережили масові соціально-економічні шоки (війни, кризи, масові міграції та переміщення), з ціллю обґрунтування можливості та доцільності застосування аналогічних підходів в Україні для заповнення прогалини в мікроданих про пропозицію праці, реакцію домогосподарств на шоки та моделювання політики реінтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і ветеранів в умовах багаторічної відсутності офіційної статистики.

*Повномасштабна війна в Україні з 2022 р. призвела до повного припинення державних вибіркового обстежень та утворення «сліпої зони» в репрезентативних мікроданих про ринок праці та якість життя домогосподарств. Проаналізовано панельні дослідження, як-от *Syrians Barometer* у Туреччині, *JHPS/KHPS* у Японії, *ELSOC* у Чилі, *HAALSA* у ПАР. Усі проєкти мають панельний дизайн, фокус на вразливих групах, детальні*

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

© Publisher PH «Akademperiodyka» of the NAS of Ukraine, 2026. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

модулі про якість життя, здоров'я, реакцію на шоки та відкритий доступ до мікроданих. Запропоновано адаптацію цих шаблонів для України через регіональну стратифікацію (прифронтові, західні, центральні області), окремі модулі для ВПО / ветеранів, включення втрат активів, намірів повернення, оцінку резильєнтності домогосподарств. Показано, що незалежне українське панельне дослідження є дуже важливим для мікроімітаційного моделювання політики реінтеграції, прогнозування впливу житлових програм, програм працевлаштування ветеранів, потреб пенсійної системи та повоєнного відновлення — як питання національної економічної безпеки. Методологія включає загальнонаукові методи (аналіз, синтез, порівняння, системний підхід) та спеціальні (контент-аналіз звітів, публікацій, анкет; логіко-структурний аналіз для адаптації; метод аналогій для перенесення рішень). Інформаційною базою дослідження є звіти та публікації за проектами, матеріали Держстату щодо «Опитування умов життя домогосподарств», «Обстеження робочої сили», «Обстеження сільськогосподарської діяльності населення в сільській місцевості», «Загальнодержавне вибіркове обстеження соціально-економічного стану домогосподарств». Результати корисні для формування політики зайнятості, реінтеграції ВПО та ветеранів, прогнозування наслідків шоків для ринку праці. Наукова новизна полягає у системному порівнянні методологічних рішень проєктів з позиції адаптації до українського контексту, формування готового шаблону українського панельного дослідження. Перспективою продовження досліджень є розробка українського панельного опитування, гармонізація з міжнародними стандартами, створення відкритої бази мікроданих, апробація мікроімітаційних моделей для оцінки впливу політик на пропозицію праці вразливих груп у повоєнний період.

Ключові слова: мікродані, панельні дослідження домогосподарств, наслідки шоків, пропозиція праці, внутрішньо переміщені особи, ветерани.

Постановка проблеми. Через повномасштабну російську агресію проти України офіційна державна статистика, зокрема державні вибіркові обстеження, зазнала часткового колапсу. Ключовими джерелами мікроданих в Україні є «Обстеження умов життя домогосподарств (далі — ОУЖД)» (регулярне вибіркове обстеження щодо доходів, витрат, умов життя, житлових характеристик домогосподарств та їх членів), «Обстеження робочої сили (далі — ОРС)» (вибіркове обстеження щодо економічної активності населення, зайнятості, безробіття та структурних характеристик робочої сили), «Обстеження сільськогосподарської діяльності домогосподарств у сільській місцевості (далі — ОСГД)» (вибіркове обстеження, яке забезпечує дані про сільськогосподарську діяльність, ресурси та використання земель домогосподарствами у сільській місцевості) [1]. Станом на кінець 2025 р. ці вибіркові обстеження так і не відновлені, а окремі адміністративні показники (наприклад, середня заробітна плата) публікуються, проте комплексні опитування домогосподарств та їх членів, які є основою для розрахунку більшості соціально-економічних індикаторів, залишаються призупиненими. Це призвело до розриву в часових рядах і повної відсутності актуальних репрезентативних мікроданих про реальну динаміку якості життя, зайнятості та оцінки пропозиції праці в умовах війни.

Ця ситуація створює «сліпу зону» і для оцінки повоєнного відновлення, оскільки відсутність актуальних мікроданих на рівні домогосподарств

унеможливіє точну оцінку поточного стану країни та прогнозування майбутніх тенденцій. Без репрезентативних даних неможливо розробити мікроімітаційні моделі для прогнозування впливу політик (як-от змін у соціальній допомозі чи податкових стимулах) на окремі домогосподарства. Крім того, державні обстеження за методологією не передбачають опитування одних і тих же домогосподарств протягом хоча б 3—5 років (Держстат планує впроваджувати *EU-SILC*, де це питання буде вирішено), що не дає змоги відстежувати динаміку змін та причинно-наслідкові зв'язки після шоків (втрата доходу, переїзд, травма), що є ключовим для оцінки пропозиції праці, реакції на економічні виклики та ефективності соціальних програм. У повоєнній Україні, де мільйони домогосподарств зазнали втрат активів (житло, бізнес), погіршення якості життя стане основним фактором, що стимулюватиме інтенсивність пошуку роботи, але тільки завдяки мікроданим можливо отримати більш деталізовані результати.

Отже, є потреба в залученні досліджень на рівні академічних установ та університетів заради отримання джерел мікроданих на рівні домогосподарств, як-от довготривалі панельні опитування, для фіксації складу домогосподарств (наявність ВПО, ветеранів, дітей, осіб з інвалідністю), пропозиції праці (освіта, тип зайнятості), ролей у домогосподарстві та реакцій на шоки. І для цього варто проаналізувати світовий досвід з відповідного питання, який може стати шаблоном для України, забезпечуючи емпіричну основу для політики зайнятості, реінтеграції та відновлення. Без цього Україна ризикує розробляти стратегії на основі неповних даних, що загрожує ефективності повоєнної розбудови.

Актуальність обраної теми. Повномасштабна війна в Україні з 2022 р. призвела до повного припинення вибіркових обстежень та утворення «сліпої зони» в мікроданих про зайнятість та якість життя домогосподарств. Без них неможливе точне моделювання пропозиції праці, оцінка наслідків шоків і прогнозування ефективності політики реінтеграції, що загрожує успіху повоєнного відновлення.

Міжнародний досвід (*Syrians Barometer*, *JHPS/KHPS*, *ELSOC*, *HAALSA*) доводить, що у кризових умовах саме незалежні панельні дослідження стають єдиним джерелом якісних мікроданих для політики. Їх адаптація в Україні є нагальною потребою, адже лише зараз можна зафіксувати динаміку шоків і створити основу для мікроімітації програм реінтеграції, зайнятості та динаміки виходу з кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика оцінки пропозиції праці, реакції домогосподарств на економічні та соціальні шоки, а також інтеграції ВПО і ветеранів у постконфліктний період належить до ключових напрямів сучасної соціальної економіки та економіки праці. З середини ХХ ст. вчені розробляли моделі пропозиції робочої сили (Г. Бекер (G. Becker) [2], Дж. Хекман (J. Heckman) [3]), акцентуючи на впливі доходів,

багатства, здоров'я та сімейних ролей на рішення про участь у ринку праці, а також на ефектах «шоків багатства» і «ефект доданого працівника» (М. Фрідман (M. Friedman) [4], Дж. Пенкавел (J. Pencavel) [5]).

Питання використання академічних та університетських мікроданих для аналізу ринку праці та наслідків шоків у країнах, що переживають війну чи масові переміщення населення, більш активно почало розроблятися в останні півтора десятиліття після революцій в Північній Африці і Близькому Сході, коли до багатьох країн прибули сотні тисяч вимушених мігрантів. Значна частина досліджень зосереджена на оцінці якості життя, працевлаштування і дієвості соціальної допомоги за умов обмеженого доступу до офіційної статистики. Насамперед варто виокремити *Syrians Barometer* як ключове джерело мікроданих про інтеграцію сирійських біженців, їх зайнятість та реакцію на шоки. Проект підтримується академічною консультативною радою, яка включає понад 20 експертів з університетів Туреччини, США, ЄС та Лівану під керівництвом професора М. Ердогана (M. Erdoğan) [6]. Дослідження *JHPS* в Японії демонструє реакцію домогосподарств на здоров'я (госпіталізація), з фокусом на гендерні ролі, що релевантно для України з великою кількістю поранених воїнів [7].

В Україні ведеться багато досліджень, які використовують різні дані для вивчення якості життя населення, ринку праці, проблем ВПО тощо, але ці дослідження не дають змоги оцінити одні і ті ж одиниці спостережень протягом 3—5 років і мають у багатьох випадках обмежену вибірку. Прикладом є праця Дж. Анастасія (G. Anastasia), Т. Боєрі (T. Boeri) і О. Жолудя (O. Zholud) «The Labor Market in Ukraine: Rebuild Better. Hoover Institution» (Ринок праці в Україні: Відбудувати краще. Інститут Гувера) [8]. Ця робота аналізує вплив війни на зайнятість, використовуючи альтернативні неофіційні джерела даних. Також в Україні було проведено вибіркове обстеження соціально-економічного стану домогосподарств України (ОСЕСД), проведене у грудні 2023 р. — лютому 2024 р. за технічної підтримки ЮНІСЕФ під координацією робочої групи, створеної Міністерством соціальної політики України, яке надало дані про якість життя українців і про ринок праці [9, 10]. З початку повномасштабного вторгнення в Україну збройних сил РФ Міжнародна організація з міграції (МОМ) збирає дані про ВПО, осіб, які повернулися, та непереміщене населення, проводячи загальнонаціональне репрезентативне «Опитування загального населення (GPS)» [11]. Важливим джерелом даних про стан масової свідомості, суспільні настрої та соціальні зміни в Україні є довгостроковий проект Інституту соціології НАН України під назвою «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» — унікальний в Україні систематичний соціологічний моніторинг, започаткований з 1994 р. (з апробацією індикаторів у 1992 р., не припинявся навіть у 2022—2024 рр.) на основі єдиної системи показників та теоретико-методологічного підходу [12].

Хоча окремі аспекти впливу війни на ринок праці та добробут частково висвітлені в разових опитуваннях і адміністративних даних, досі не вирішено питання створення довготривалого панельного дослідження домогосподарств України, яке б уможливило відстеження індивідуальної динаміки пропозиції праці після шоків втрати майна, здоров'я чи переїзду. Практично відсутні репрезентативні мікродані про масштаби руйнування активів домогосподарств і їх вплив на інтенсивність пошуку роботи, а також тривалий аналіз якості життя і зайнятості ветеранів і ВПО, не кажучи вже про оцінку резильєнтності домогосподарств [13]. Не створено відкритої бази мікроданих, гармонізованої з міжнародними стандартами, і не розроблено мікроімітаційних моделей для прогнозування реакції вразливих груп на різні варіанти повоєнної політики реінтеграції та зайнятості.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз міжнародного досвіду використання академічних довготривалих панельних досліджень домогосподарств у країнах, що пережили масові соціально-економічні шоки (війни, кризи, масові міграції та переміщення), з ціллю обґрунтування можливості та доцільності застосування аналогічних підходів в Україні для заповнення прогалини в мікроданих про пропозицію праці, реакцію домогосподарств на шоки та моделювання політики реінтеграції ВПО і ветеранів в умовах багаторічного обмеження офіційної статистики. Відповідно, завданням є виділення найкращих практик та готових методологічних шаблонів, які можуть бути адаптовані для створення в Україні незалежного панельного дослідження домогосподарств, орієнтованого на ВПО, ветеранів та повоєнне відновлення.

Новизна. Наукова новизна статті полягає в системному порівняльному аналізі неофіційних довготривалих панельних досліджень домогосподарств (на прикладі *Syrians Barometer*, *JHPS/KHPS*, *ELSOC*, *HAALSA*), проведеному вперше з позиції потенційної адаптації їх кращого досвіду саме до українського контексту повномасштабної війни та масового внутрішнього переміщення. У вітчизняній літературі раніше не здійснювалося комплексного зіставлення методологічних рішень подібних проєктів з метою формування шаблону незалежного українського панельного дослідження.

Методи дослідження: застосовано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів соціально-економічного аналізу, що забезпечують комплексне вивчення міжнародного досвіду неофіційних панельних досліджень та обґрунтування можливостей їх адаптації в Україні. Серед загальнонаукових методів використано аналіз і синтез (для розкладання кожного дослідницького проєкту на ключові елементи дизайну, вибірки, модулів опитування та подальшого узагальнення найкращих практик); порівняльний аналіз (для зіставлення методологічних рішень досліджень за критеріями репрезентативності, лонгітюдності, охоплення, відкритості даних та релевантності до українського контексту).

Серед спеціальних методів — контент-аналіз офіційних звітів, наукових публікацій, анкет та документації досліджень (для виділення спільних і відмінних модулів опитування, процедур оновлення вибірки та механізмів відкритого доступу до мікроданих); логіко-структурний аналіз (для адаптації регіональної стратифікації та тематичних блоків до умов України); метод аналогій (для перенесення перевірених рішень щодо фіксації втрат, психічного здоров'я, реакції на шоки та намірів повернення з іноземних проєктів на вітчизняний контекст ВПО і ветеранів).

Інформаційною базою дослідження слугували офіційні звіти та наукові публікації за проєктами *Syrians Barometer*, *JHPS/KHPS*, *ELSOC*, *HAALSA*; відкриті бази мікроданих і документація цих досліджень, інформація Державної служби статистики України щодо припинення державних вибіркових обстежень, а також дані про ОСЕСД.

Виклад основного матеріалу дослідження і отриманих результатів.

Україна опинилась в унікально складних умовах повномасштабної війни, поєднаних із глибокою економічною кризою, масовим внутрішнім переміщенням населення, руйнуванням інфраструктури та демографічними шоками (падіння народжуваності, еміграція працездатних громадян, очікувана демобілізація військових після закінчення війни). У таких реаліях офіційна державна статистика, зокрема від Державної служби статистики України (Держстат), залишається обмеженою через воєнні дії та окупацію територій. Збір даних про демографію (народжуваність, смертність, міграція), якість життя (доходи домогосподарств, якість життя у всіх її проявах) та ринок праці (зайнятість, безробіття, пропозиція праці) не відбувається або проходить неофіційно і зі значними затримками, не охоплюючи всі регіони та окремі групи населення (як-от військових). Хоча Держстат відновив обов'язкове подання звітності з липня 2025 р. [14] та публікує окремі показники (наприклад, середня зарплата за серпень 2025 р. — 25911 грн [15]), повноцінні опитування домогосподарств не проходять, тим самим не відображаючи реальної динаміки показників в умовах шоків, а дані часто базуються на адміністративних джерелах або оцінках експертів без глибокого мікроаналізу. Це створює «сліпу зону» для моделювання повоєнного відновлення, коли невідомо, яка саме ситуація спостерігається в країні на даний момент, і яка потенційно може бути. З цього боку критично важливо оцінити збір неофіційної статистики в інших країнах на рівні домогосподарств, яка б включала:

- склад домогосподарства (наявність мігрантів (в Україні — ВПО), ветеранів, дітей, осіб з інвалідністю);
- пропозицію праці кожного члена (освіта, тип зайнятості);
- ролі всередині домогосподарства (хто працює, хто доглядає дітей / людей похилого віку);
- реакцію на шоки (втрата доходу, переїзд, травма).

Передусім в Україні варто визначити проблему ВПО (внутрішньо переміщених осіб), адже ефективне державне управління процесами, пов'язаними з внутрішньо переміщеними особами в Україні, потребує значно глибшого розуміння їхніх потреб. *Вагомим кроком є проведення детальних, репрезентативних опитувань ВПО, які б охоплювали широкий спектр параметрів:* поточне місце проживання та житлові умови, зайнятість та доходи, доступ до освітніх, медичних та соціальних послуг, психосоціальний стан, а також наміри щодо повернення чи інтеграції. На основі цих первинних даних необхідно сформувані структуризовані бази даних, які слугуватимуть емпіричною основою для розробки мікроімітаційних моделей, що уможливить прогнозувати вплив різних варіантів політик (наприклад, зміни в житлових програмах, розмірах соціальної допомоги чи податкових стимулах) на окремі домогосподарства ВПО та їхні групи. І в даному випадку одним з прикладів таких опитувань є дослідження «*Сирійський барометр*» в Туреччині (*Syrians Barometer*), реалізоване незалежною академічною командою під керівництвом професора Мурата Ердогана (університет Анкари, Факультет політичних наук, Міграційний дослідницький центр MÜGAM) [6]. Дослідження «Сирійський барометр» модерують сирійські фасилітатори, польові дослідження виконує незалежна компанія *Ankara Social Research Center*. Академічна консультативна рада включає понад 20 експертів з університетів Туреччини, США, ЄС та Лівану. Проводиться щорічно з 2017 р. (видання 2017, 2019, 2020, 2021, 2023, перерва в 2022 р. через землетрус лютого 2023 р.), польові роботи — раз на рік (грудень-січень) з фокусом на актуальні події (землетрус, вибори).

Вибірка дослідження окрема для турецьких громадян і для сирійських біженців. Турецькі громадяни у вибірці становлять 2238 осіб (похибка для основних показників становить $\pm 2,07$ % за рівня довірчої ймовірності 95 %); вибірка репрезентативна для міст Туреччини (рівень *NUTS-2*). Опитування проходить методом випадкової вибірки, але існують квоти за статтю, віком, освітою, професією, один респондент на домогосподарство, а також стратифікація за містом / районом. Сирійці (під тимчасовим захистом) — 1453 домогосподарства, похибка для основних показників становить $\pm 2,59$ % за рівня довірчої ймовірності 95 %. Квоти існують різні для груп: регіональна (прикордонна / метрополіс / інша), субквоти: соціо-економічний статус, стать, вік. Знову ж таки для сирійців в опитуванні бере участь один компетентний респондент на домогосподарство. Для турецьких громадян і сирійських передбачені окремі модулі опитування (таблиця 1).

«Сирійський барометр» є ключовим аналогом для України, бо 3,2 млн сирійців у Туреччині наближені до кількості ВПО, а ще мають місце урбанізована інтеграція, економічний шок. Регіональна класифікація (прикордонні / метрополійні / інші території) може бути шаблоном для поділу України на прифронтові, західні і центральні області. Анкета з модулями

про рівень життя, працю, шоки, плани повернення фактично є готовою основою для аналогічного українського дослідження. В Україні мігранти внутрішні, тому сенсу робити два модулі нема, але в силу того, що ведуться розмови про масове залучення робочої сили з інших країн [15, 16], то питання може виникнути в найближчі роки.

Для України критично важливим є впровадження довготривалого панельного опитування домогосподарств, оскільки наявні вибіркові обстеження не здатні відобразити динаміку змін за одними і тими сім'ями та причинно-наслідкові зв'язки після масових економічних та соціальних шоків, спричинених війною (втрата доходу, внутрішнє переміщення, травми). Довгостроковий проект Інституту соціології НАН України «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» надає цінну інформацію про загальні тенденції та трансформації українського суспільства протягом майже 30 років [12], включаючи воєнний період, однак, як і більшість традиційних опитувань, він базується на нових репрезентативних вибірках

Таблиця 1. Модулі опитування в дослідженні «Сирійський барометр»

Модулі для турецького суспільства	Модулі для сирійців (під тимчасовим захистом)
просторова близькість; сприйняття сирійців (визначення, культурна схожість); взаємодія (дружба, шлюби)	джерела проживання; статус роботи; проблемні зони (дозволи на поїздки, умови праці); культурна близькість; шкала соціальної дистанції
соціальна дистанція; джерела доходів; тривоги; шкода; права на роботу; перспективи повернення; умови проживання; підтримка; соціальна згуртованість («ступінь гармонізації сирійців»); політичні права; освіта; державна політика	відносини (шлюби, родинні зв'язки); сприйняття життя в Туреччині; тривоги; установки; джерела підтримки; проблеми освіти; статус (громадянство); плани повернення; очікування; погляди на примусове повернення; політика кордонів; соціальні напруження; вплив виборів; спостереження за жінками / молоддю; відносини Туреччина — Сирія; ефекти землетрусу
обвинувачення в дискримінації; взаємодія з дітьми; турботи; діяльність Туреччина — Сирія; проблеми; вплив землетрусу; соціальні мережі	джерела допомоги; досвід проблем; пропозиції адаптації; інтерес до переїзду в третю країну; напруження / шкода; передчуття від виборів; підтримка проблем
—	задоволення державною підтримкою; участь у заходах соціальної згуртованості
вплив на суспільство	особиста шкода; дискримінація допомоги; переїзд; взаємодопомога турків / сирійців; зміни відносин
—	демографія (стать, статус, вік, освіта, знання турецької мови, роки в Туреччині)

Джерело: [6].

кожного року, а не на відстеженні тих самих домогосподарств чи осіб, тому не дає змоги аналізувати індивідуальні траєкторії змін, причинно-наслідкові механізми на мікрорівні чи довгострокові ефекти шоків для конкретних сімей (мікродані недоступні в мережі для використання дослідниками не з Інституту соціології). І в даному випадку прикладом впровадження багаторічного опитування є японське дослідження *JHPS/KHPS*, де відстежуються одні й ті самі респонденти упродовж років, що здатне точно виміряти, хто саме став бідним, оцінити ефективність соціальних програм (наприклад, для ВПО) і надає необхідні мікродані для складного прогнозування та моделювання стратегій відновлення, що є неможливим за використання лише поперечних даних.

Проект *JHPS/KHPS в Японії* (*Japanese Household Panel Survey / Keio Household Panel Survey*) є значущим прикладом неофіційного академічного джерела мікроданих у країні ОЕСР, використовуваним для глибокого вивчення соціально-економічної динаміки. Це дослідження проводить Центр досліджень панельних даних (*Panel Data Research Center, PDRC*), що функціонує при Університеті Кейо. За своєю суттю це довготривале панельне опитування, яке уможливорює відстежувати зміни в одних і тих же домогосподарствах упродовж багатьох років. Проект складається з двох основних частин: *KHPS* (*Keio Household Panel Survey*), започаткованого у 2004 р., та *JHPS* (*Japan Household Panel Survey*), доданого у 2009 р. У 2014 р. обидва опитування були інтегровані. Польові роботи проводяться щорічно, використовуючи комбінований метод збору даних, що включає прямі візити та анкети для самостійного заповнення [18].

Вибірка формується за принципом стратифікованої двоступеневої випадкової вибірки, що забезпечує її репрезентативність для дорослого населення Японії (особи віком 20 років і старше). Початкова *KHPS* охопила близько 4000 домогосподарств, а *JHPS* додала ще близько 4000 індивідуальних респондентів. Проект періодично додає нові когорти, аби підтримувати репрезентативність і компенсувати вибуття респондентів, що є типовою практикою для довготривалих панельних досліджень. Широкий спектр модулів опитування робить *JHPS/KHPS* цінним аналогом для України, особливо в контексті необхідності глибокого вивчення ВПО та інших вразливих груп. Дослідження детально охоплює:

- соціально-економічні показники (збираються вичерпні дані про склад домогосподарства, доходи, споживання, заощадження (як фінансові, так і реальні активи), що є критичним для оцінки бідності та нерівності на мікрорівні, також вивчаються житлові умови й міждомогосподарські передачі активів);

- ринок праці та добробут (в опитуванні детально фіксуються статус зайнятості та поведінка на ринку праці, що дає змогу відстежувати реакцію робочої сили на економічні зміни; важливим елементом є також оцінка ста-

ну здоров'я респондентів, включаючи психічне здоров'я, що є необхідним для розуміння потреб ветеранів та ВПО в Україні);

- реакція на шоки (панельний формат уможливив оперативно проводити спеціальні опитування для оцінки впливу шоків, зокрема, кризи Covid-19, на добробут та фінансове становище домогосподарств, і ця функціональність є ключовою для розробки українського дослідження, яке має фіксувати наслідки військових шоків (втрата доходу, переїзд, травма) [18].

JHPS/KHPS слугує методологічним зразком, демонструючи, як академічні інституції можуть генерувати мікродані високої якості для точного моделювання соціальної політики та прогнозування впливу рішень на окремі домогосподарства, що важливо в умовах відсутності офіційної статистики в Україні. Мікродані *JHPS/KHPS* доступні безкоштовно для зареєстрованих дослідників через офіційний портал *Panel Data Research Center (Keio University)* за запитом [19]. *JHPS/KHPS* є одним з небагатьох досліджень, яке детально фіксує не лише доходи, але й багатство домогосподарств (фінансові та реальні активи) та заощадження. У повоєнній Україні, де мільйони домогосподарств зазнали масштабної втрати активів (житло, бізнес), саме зниження якості життя стане головним чинником, що стимулюватиме пропозицію праці (вищий тиск на пошук роботи). Деталізація споживання та заощаджень спроможна моделювати, як домогосподарства використовують фінансові буфери для згладжування споживання в умовах економічної невизначеності. Ця інформація є критичною для прогнозування інтенсивності пошуку роботи ВПО чи ветеранами, знову ж таки оцінки резильєнтності домогосподарств [20].

Також прикладом лонгітюдного дослідження є *Estudio Longitudinal Social de Chile (ELSOC)*, або *Чилійське соціальне лонгітюдне дослідження в Чилі*, що відстежує соціальну динаміку в одній з найбільш економічно розвинутих і водночас соціально нерівних країн Латинської Америки. Його ініціатором та організатором є Центр досліджень конфлікту та соціальної згуртованості (*COES*), що об'єднує експертів із соціології, економіки, психології та політології при провідних університетах Чилі [21]. *ELSOC* є актуальним прикладом неофіційного джерела даних, яке спеціалізується на глибокому аналізі соціальних та політичних трансформацій, що було б важливим для України в умовах поствоєнної розбудови.

Дослідження *ELSOC*, розпочате у 2016 р., заплановане на десятиліття, з щорічними хвилями збору даних. Це панельне дослідження, яке щорічно опитує одну й ту ж репрезентативну вибірку. Проект є надзвичайно актуальним, оскільки його дані фіксують період великих соціальних шоків у Чилі, включаючи масштабні протести 2019 р., пандемію Covid-19 та Конституційний процес. Дослідження охоплює репрезентативну вибірку міського населення Чилі (близько 3000 осіб) [22].

Основні тематичні блоки *ELSOC*:

- соціальна згуртованість та конфлікт (оцінка рівня довіри до інституцій (уряду, поліції, політичних партій), соціального конфлікту та виправдання насилля);
- політичні орієнтації (ідентифікація з політичними партіями / коаліціями, ставлення до демократії та конституційних процесів, електоральна поведінка);
- психосоціальний добробут та нерівність (модулі включають показники психічного здоров'я, дискримінації та соціоекономічної нерівності, а також ідентичність (гендер, політична));
- поведінка у відповідь на шоки (дослідження фіксувало зміни в участі у соціальних рухах та колективних діях).

З точки зору академічної доброчесності та наукової співпраці ключовою перевагою Чилійського соціального лонгітюдного дослідження, яка відповідає світовій практиці прозорості, є його політика відкритого доступу до мікроданих. Усі зібрані панельні мікродані, відповідно до місії Центру *COES* щодо відкритої науки, є загальнодоступними для будь-яких дослідників. Ці набори даних розміщені у Репозиторії *COES* на платформі *Harvard Dataverse*, що дає можливість ученим, аналітикам та державним установам по всьому світу безкоштовно завантажувати та використовувати первинні дані *ELSOC* для власних моделей, що забезпечує незалежну перевірку результатів [23]. Знову ж таки анкети перебувають у вільному доступі [24].

Досвід Чилійського *ELSOC* може бути корисним для України, оскільки він доводить, що довготривале панельне опитування, сфокусоване на соціальному конфлікті, згуртованості та психічному здоров'ї, може успішно фіксувати мікродинаміку змін унаслідок масштабних політичних та соціальних шоків. Це саме та гнучкість, яка потрібна Україні для моделювання наслідків російської агресії, що виходить далеко за межі економічних показників. З погляду моделювання пропозиції праці домогосподарствами України у повоєнний період, *ELSOC* є цінним методологічним аналогом, бо спеціалізується на немонетарних шоках та психосоціальних змінних, які будуть мати визначальний вплив на ринок праці. На відміну від традиційних економічних панелей, *ELSOC* фокусується на соціальному конфлікті, згуртованості та психічному здоров'ї, що прямо корелює зі специфічними викликами України. Зокрема, модулі *ELSOC* про психічне здоров'я (стрес, депресія) дають шаблон для включення в модель впливу бойових травм (ПТСР) та травм, пов'язаних із переміщенням та втратами, на готовність та здатність демобілізованих ветеранів та ВПО брати участь у робочій силі. Крім того, вивчення *ELSOC* соціальної дискримінації та ставлення до колективних дій спроможне змоделювати, як соціальна інтеграція ветеранів та ВПО вплине на їхню інтенсивність пошуку роботи та географію пропо-

зиції праці, а панельний формат дає змогу встановити причинно-наслідковий зв'язок між пережитим шоком (подібно до чилійських соціальних протестів чи пандемії *Covid-19*) та довгостроковим рішенням домогосподарства про участь у праці. Це дасть імпульс перейти від простого опису до прогнозування змін у пропозиції праці, що є критичним для формування ефективної політики зайнятості та реінтеграції.

Актуальним для України в силу старіння населення є дослідження *Health and Aging in Africa: Longitudinal Studies in South Africa (HAALSA) в Південно-Африканській Республіці*. HAALSA — це комплексна дослідницька програма, спрямована на вивчення соціальних, економічних та біологічних ризиків для здоров'я, пов'язаних зі старінням, у Південній Африці. Це незалежне академічне панельне дослідження під керівництвом *Harvard T.H. Chan School of Public Health* (США) у співпраці з *University of the Witwatersrand* (ПАР) та *INDEPTH Network*. Координацію здійснюють професор Ліза Беркман (Гарвард), професор Стівен Толлман (Вітс) та доктор Кетлін Кейн (Оксфорд). Польові роботи проводить *Agincourt HDSS*, незалежна платформа. Фінансується *NIA (NIH)* та *Wellcome Trust*, без участі державних статистичних служб ПАР. У плані соціальної економіки найцікавішим є дослідження «Здоров'я, старіння та вихід на пенсію» (*HAALSA-HARPS*), що є якраз частиною згаданої більшої групи досліджень «Здоров'я та старіння в Африці: поздовжні дослідження в Південній Африці» (*HAALSA*) [25].

Головна мета дослідження полягає в отриманні глибокого розуміння чинників, які впливають на здоров'я, когнітивні функції та вихід на пенсію громадян Південної Африки в міру їхнього старіння. Це лонгітюдне панельне дослідження, що передбачає проведення повторних інтерв'ю з одними й тими самими учасниками приблизно кожні два роки. Підхід спроможний відстежувати динамічні зміни в житті південноафриканців з віком. В опитуванні бере участь 4500 осіб віком від 40 років та їхніх партнерів. *HARPS* реалізується Південноафриканським дослідницьким підрозділом праці та розвитку (*SALDRU*) при Школі економіки Кейптаунського університету. Модулі розроблені для гармонізації з міжнародною групою *HRS* (Міжнародна група досліджень здоров'я та виходу на пенсію — глобальна мережа лонгітюдних панельних досліджень, стандартизованих для забезпечення міжнародної порівнянності даних про старіння) і зосереджені на таких проблемах:

1. Здоров'я та хвороби (кардіометаболічні захворювання, ВІЛ, загальне функціональне здоров'я).

2. Когнітивні функції (детальна оцінка когнітивного здоров'я, включаючи деменцію).

3. Психічне здоров'я (оцінка депресії та інших показників).

4. Економічні чинники (доходи та витрати домогосподарств, статус зайнятості, вихід на пенсію).

5. Соціальні детермінанти (соціальні мережі, склад сім'ї, вплив публічних політик).

6. Біомаркери (збір біологічних зразків (у підкогорті) для вивчення біологічних детермінант старіння).

Дані доступні в мережі Інтернет. Опис бази даних і змінних доступний на їх офіційному репозиторії. Набори даних дослідження *HAALSI (Health and Aging in Africa)* розміщені у Репозиторії даних *INDEPTH (INDEPTH Data Repository)* [26], який є частиною глобальної ініціативи щодо відкритих даних. Цей підхід дає змогу безкоштовно завантажувати та використовувати первинні дані *HAALSI* для власних моделей та аналізу. Крім того, повні анкети (опитувальники) та документація [27] дослідження також перебувають у вільному доступі, що дозволяє дослідникам повністю розуміти методологію, визначення змінних та дизайн опитування перед використанням даних.

Це дослідження є корисним прикладом для України, оскільки воно пропонує лонгitudну модель вивчення населення, яке старіє в умовах високих соціальних, економічних та медичних шоків (як-от епідемія ВІЛ та значна нерівність у Південній Африці). Його цінність полягає в інтеграції економічних даних (вихід на пенсію, доходи) з медичними біомаркерами. Це сприяло б Україні моделювати довгостроковий вплив війни, стресу, ПТСР та бойових травм на працездатність та економічну стабільність ветеранів та постраждалого населення через 5—10 років, забезпечуючи підґрунтя для прогнозування потреб пенсійної системи та розробки ефективних політик здорового старіння.

Після відновлення державних вибіркових обстежень в Україні, які з 2022 р. повністю зупинені і створили багаторічну прогалину в репрезентативних мікроданих, необхідно перейти до відстеження тих самих домогосподарств протягом років (за зразком *JHPS/KHPS* та *ELSOC*), щоб фіксувати індивідуальну динаміку змін після шоків.

З точки зору академічних досліджень методологічно доцільним є порівняльний аналіз моніторингового дослідження «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» Інституту соціології НАН України та міжнародних панельних досліджень (*Syrians Barometer*, *JHPS/KHPS*, *ELSOC*, *HAALSA/HAALSI*) з метою оцінки їх репрезентативного покриття, дизайну панелей та потенціалу для дослідження реакцій домогосподарств на соціально-економічні шоки (табл. 2). Український моніторинг, як і *Syrians Barometer*, є повторюваним крос-секційним дослідженням із щорічними хвилями, що забезпечує фіксацію загальних тенденцій суспільних настроїв, економічної ситуації, соціального самопочуття та інших індикаторів на національному рівні. Водночас, на відміну від довготривалих проектів з одними і тими ж респондентами *JHPS/KHPS*, *ELSOC* та *HAALSA/HAALSI*, які відстежують одні й ті самі домогосподарства чи осіб протягом багатьох

Таблиця 2. Порівняння академічного моніторингу Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» з Syrians Barometer, JHPS/KHPS, ELSOC, HAALSА/HAALSІ

Характеристика	«Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» (Україна)	Syrians Barometer (Туреччина)	JHPS/KHPS (Японія)	ELSOC (Чилі)	HAALSА/HAALSІ (ПАР)
організатор	академічний (Інститут соціології НАН України)	академічний (університет Анкари, MUGAM)	академічний (університет Кейо, Panel Data Research Center)	академічний (центр COES, університети Чилі)	академічний (Harvard, Wits University, INDEPTH Network)
статус	неофіційне, незалежне	неофіційне, незалежне	неофіційне, незалежне	неофіційне, незалежне	неофіційне, незалежне
тип дизайну	повторюване крос-секційне	повторювані зрізи, не строга панель	панельне (відстеження тих самих домогосподарств)	панельне (відстеження тих самих респондентів)	панельне (повторні хвилі тих самих респондентів)
частота	щорічно (з 1994, з адаптаціями у воєнний період)	щорічно або кожні 1—2 роки (2017, 2019, 2020, 2021, 2023)	щорічно (з 2004/2009)	щорічно (з 2016, план на понад 10 років)	кожні 2—4 роки (хвилі 2015, 2019, 2022)
розмір вибірки	до 2021: близько 1800 респондентів; 2022—2023: скорочено; 2024: mixed mode (CATI+CAWI)	близько 2000—2200 турків і близько 1400—1500 сирийських домогосподарств	близько 4000—8000 домогосподарств / індивідів	близько 3000 осіб (міське населення)	національна когорта близько 4500 осіб
репрезентативність	національна для дорослого населення України (18+), триступенева стратифікована вибірка (до 2021); у воєнний період — CATI / random mobile + mixed mode (обмежено смартфон-коштівачами ~80% дорослих)	національна для Туреччини і окремо для сирийців	національна для Японії	міське населення Чилі (репрезентативне)	національна (HARPS)
фокус на вразливих групах	відсутній	біженці (сирійці) і ставлення турецьких громадян до біженців	відсутній	відсутній	населення старше 40 років

продовження таблиці 1.

Характеристика	«Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» (Україна)	Syrians Barometer (Туреччина)	JHPS/KHPS (Японія)	ELSOC (Чилі)	HAALS/HAALSI (ПАР)
ключові модулі	економічна ситуація, політична ситуація, соціальне самопочуття, здоров'я, соціальні відносини, місцеві умови, міграція, мовно-етнічна ситуація, інформаційний простір, вільний час, житлові умови, матеріальне становище сім'ї, зайнятість, освіта, транспорт і зв'язок, екологія, сім'я	інтеграція біженців, зайнятість, шоки, плани повернення, соціальна згуртованість	склад домогосподарств, доходи / активи, ринок праці, здоров'я, реакція на шоки (Covid-19 тощо)	соціальна згуртованість, конфлікти, політичні орієнтації, психічне здоров'я, нерівність	здоров'я (фізичне / психічне), економічні фактори, вихід на пенсію, біомаркери
відкритий доступ до мікроданих	обмежений (публікуються звіти та таблиці розподілів, мікродані не відкриті)	закритий	відкритий (за реєстрацією / запитом для дослідників)	відкритий (повністю відкритий)	відкритий (відкритий через INDEPTH Repository / ICPSR)
адаптація до шоків/криз	адаповано під час війни: скрошена анкета (2022—2023), перехід на CATI та mixed mode (2024)	спеціально для міграційного шоку	додано модулі на шоки (Covid-19, здоров'я)	фіксує шоки (протести 2019, Covid-19, конституційний процес)	фокус на шоках здоров'я (HIV, старіння в умовах нерівності)

Джерело: [12, 18, 21, 25, 26].

років і уможливають аналізувати індивідуальні траєкторії змін, причинно-наслідкові зв'язки та реакцію на шоки на мікрорівні, український моніторинг не є панельним і фокусується на загальній масовій свідомості без спеціалізації на вразливих групах (як біженці в *Syrians Barometer* чи старше населення в *HAALSA*), а доступ до мікроданих залишається обмеженим, на відміну від відкритих баз *ELSOC* та *HAALSA*.

Хоча «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» є потужним інструментом для моніторингу макротенденцій, для глибокого розуміння індивідуальних ефектів війни та моделювання політики реінтеграції необхідне впровадження саме панельного дизайну на рівні домогосподарств. Те ж саме стосується і державних вибіркових обстежень від Державної служби статистики.

Для державних вибіркових обстежень варто запозичити вибірку для ВПО і ветеранів (як у *Syrians Barometer*), додати детальні модулі про втрату активів, багатство домогосподарств, психічне здоров'я та резильєнтність (з *JHPS/KHPS*, *ELSOC*, *HAALSA*), а також питання про наміри повернення та соціальну згуртованість. Це уможливить точне оцінювання впливу травм і втрат на пропозицію праці через 3—5 років, моделювати ефективність програм реінтеграції та житлової підтримки за допомогою мікроімітацій. Важливим би було й забезпечити повний відкритий доступ до мікроданих (як у *ELSOC* на *Harvard Dataverse* чи *HAALSA* в *INDEPTH*), що зробить ОУЖД не лише державним, а й незалежним науковим інструментом.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведена оцінка міжнародного досвіду використання неофіційних джерел мікроданих у країнах, що пережили масові соціально-економічні шоки, свідчить про високу ефективність незалежних довготривалих панельних досліджень домогосподарств як інструменту подолання «сліпих зон» офіційної статистики. Дослідження *Syrians Barometer* у Туреччині, *JHPS/KHPS* у Японії, *ELSOC* у Чилі та *HAALSA* у Південній Африці демонструють, що саме академічні та незалежні ініціативи здатні заповнювати прогалини в даних під час криз, війн, природних катастроф чи політичних трансформацій. Ці проекти мають спільні риси:

- панельний дизайн, що дає змогу відстежувати індивідуальну та сімейну динаміку протягом хоча б 3—5 років;
- фокус на вразливих групах (біженці, ВПО, ветерани, літні люди);
- детальні модулі про доходи, багатство, здоров'я (включно з психічним), внутрішньосімейні ролі та реакцію на шоки;
- відкритий доступ до мікроданих, що стимулює незалежні дослідження та перевірку результатів.

Для України, де з 2022 р. повністю припинено державні вибіркові обстеження Держстату, а «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» не є панельним, і утворилася прогалина в репрезентативних мікро-

даних, впровадження аналогічного незалежного панельного дослідження є не просто бажаним, а критично необхідним. Лише панельні дані дадуть змогу точно виміряти, хто саме з ВПО та ветеранів став біднішим, хто втратив активи і через це вимушений інтенсивніше шукати роботу, як травми впливають на пропозицію праці через 1—5 років після демобілізації чи міграції, і як змінюються внутрішньосімейні ролі (наприклад, чи повертаються жінки на ринок праці після втрати доходу чоловіка). Поперечні опитування, якими зараз користуються науковці і державні органи, не здатні встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та прогнозувати довготермінові ефекти.

Міжнародний досвід пропонує готові методологічні шаблони, які можна адаптувати до українських реалій з мінімальними витратами часу. Запуск такого дослідження в Україні (наприклад, під керівництвом НАН України на кошти міжнародних донорів) спроможний не лише отримати емпіричну основу для мікроімітаційного моделювання (*EUROMOD*-подібні моделі для ВПО та ветеранів), а й створити потужний інструмент політики для прогнозування впливу житлових програм, податкових стимулів, пільг для бізнесу, що наймає ветеранів, чи програм психосоціальної підтримки на пропозицію праці та інтеграцію. Без цього Україна ризикує розробляти стратегії повоєнного відновлення та реінтеграції на основі припущень і разових оцінок, що суттєво знизить їх ефективність і соціальну справедливість.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та пілотуванні перших хвиль українського незалежного панельного дослідження домогосподарств (з регіональною стратифікацією та окремими модулями для ВПО, ветеранів і домогосподарств із втраченими активами), гармонізації його анкети з міжнародними стандартами, створенні відкритої бази мікроданих та апробації мікроімітаційних моделей для прогнозування впливу різних варіантів соціальної політики на пропозицію праці та реінтеграцію вразливих груп у повоєнний період.

REFERENCES / ЛІТЕРАТУРА

1. Sarioglo, V. (2023). 5 Years of Experience in Household Sample Surveys in the Official Statistics of Ukraine: Main Achievements, Problems, Prospects]. *Statistics of Ukraine*, 100 (1), 27—39. [https://doi.org/10.31767/su.1\(100\)2023.01.03](https://doi.org/10.31767/su.1(100)2023.01.03) [Саріогло, В. (2023). 25 років досвіду вибіркового обстеження домогосподарств в офіційній статистиці України: основні надбання, проблеми, перспективи. *Статистика України*, 100 (1), 27—39].
2. Becker, G. S. (1964). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. University of Chicago Press.
3. Heckman, J. J. (1979). Sample selection bias as a specification error. *Econometrica*, 47 (1), 153—172. <https://doi.org/10.2307/1912352>
4. Friedman, M. (1957). *A theory of the consumption function*. Princeton University Press.

5. Pencavel, J. (1986). Labor supply of men: A survey. In *Handbook of Labor Economics*, 1, 3—102. Elsevier. https://eml.berkeley.edu/~saez/course/Pencavel_Handbook.pdf
6. Erdoğan, M. M. (2024). Syrians Barometer 2023: A framework for achieving social cohesion in Türkiye (with the support of UNHCR Türkiye). MÜGAM, Ankara University Faculty of Political Sciences Migration Research Center. https://www.unhcr.org/tr/sites/tr/files/2025-04/syrians_barometer_2023.pdf
7. Ogawa, K. (n.d.). Coping with health shocks and role of spouse: Evidence from Japanese Household Panel Survey. <https://ssrn.com/abstract=4877058>
8. Anastasia, G., Boeri, T., Kudlyak, M., & Zholud, O. (2023). The labor market in Ukraine: Rebuild better. Hoover Institution, Stanford University. <https://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/22130-Anastasia-Boeri-Kudlyak-Zholud.pdf>
9. UNICEF in Ukraine. (2024). Socio-economic situation of households in Ukraine: Based on the results of the nationwide sample Households Living Conditions Survey conducted in December 2023 — February 2024. UNICEF. <https://www.unicef.org/ukraine/documents/social-economical-state-2023-24>
[Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) в Україні (2024). Соціально-економічний стан домогосподарств України: за результатами загальнодержавного вибіркового обстеження соціально-економічного стану домогосподарств (ОСЕСД), проведеного у грудні 2023 року — лютому 2024 року. Київ: ЮНІСЕФ].
10. Lopushnyak, G. et al. (2025). Consumer behaviour of Ukrainian households: Factors, strategies, changes under the influence of war. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 1 (60), 522—542. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.1.60.2025.4645>
11. International Organization for Migration (IOM). (2025). Ukraine — Internal Displacement Report: General Population Survey Round 21 (October 2025). <https://surl.li/ewuozw> [Міжнародна організація з міграції (МОМ). (2025). Україна — Звіт про внутрішнє переміщення населення: Загальне опитування населення, Раунд 21 (жовтень 2025)].
12. Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine (2025). Ukrainian Society: Monitoring of Social Changes. <https://isnasu.org.ua/monitoring/index.php> [Інститут соціології НАН України (2025). Українське суспільство: моніторинг соціальних змін].
13. Libanova, E. M. (Ed.). (2025). Institutional support for the resilience of the Ukrainian economy: Monograph. FOP Liburkina L. M. <https://salo.li/7B1376C> [Лібанова, Е. М. (Ред.). (2025). Інституційне забезпечення резильєнтності економіки України: монографія. ФОП Лібуркіна Л. М.].
14. Main Department of Statistics in Khmelnytskyi Region. (2025). From July 5, 2025, mandatory submission of statistical and financial reporting has been restored. https://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/pages/vidn_zvit.htm [Головне управління статистики у Хмельницькій області (2025). Із 5 липня 2025 року відновлено обов'язкове подання статистичної та фінансової звітності].
15. State Statistics Service of Ukraine. (2025). Updated statistical information on the labor market in August 2025. Average salary in Ukraine: 25,911 UAH (-2.2% compared to July 2025). <https://www.facebook.com/Ukrstat/posts/1211994580816585> [Державна служба статистики України (2025). Оновлена статистична інформація про ринок праці в серпні 2025. Середня заробітна плата по Україні: 25911 грн -2,2% відносно липня 2025].
16. Ukrainian Chamber of Commerce and Industry (2025). How acutely does Ukrainian business need foreign labor migrants? <https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/naskilki-gostro-potrebuie-ukrayinskii-biznes-inozemnikh-trudovikh-migrantiv> [Торгово-промислова палата України (2025). Наскільки гостро потребує український бізнес іноземних трудових мігрантів?].

17. Zaika, N. (2024). Post-war immigration to Ukraine: Three steps for effective attraction of foreign citizens. *Forbes.ua*. <https://forbes.ua/money/immigranti-z-tretikh-krain-yak-ukraina-gotuetsya-vitrimati-demografichniy-udar-rozpovidae-nataliya-zaika-doslidnitsya-institutu-povedinkovikh-doslidzhen-v-american-university-kyiv-17052024-21213> [Заїка, Н. (2024). Повоєнна імміграція в Україну: три кроки ефективного залучення іноземних громадян. *Forbes.ua*].
18. Keio University Panel Data Research Center (n.d.). Japan Household Panel Survey (JHPS/ KHPS). <https://www.pdrc.keio.ac.jp/en/paneldata/datasets/jhpskhps>
19. Keio University Panel Data Research Center (n.d.). Acquiring the data. <https://www.pdrc.keio.ac.jp/en/paneldata/howto>
20. Libanova, E. M. (Ed.). (2025). Tools for ensuring the resilience of Ukrainian society: Monograph. FOP Liburkina L. M. <https://salo.li/FfCF51c> [Лібанова Е.М. (Ред.). Інструменти забезпечення резильєнтності українського суспільства: монографія. ФОП Лібуркіна Л. М.].
21. Centro de Estudios de Conflicto y Cohesión Social (n.d.). Estudio Longitudinal Social de Chile (ELSOC). <https://conferencias.coes.cl/encuesta-panel>
22. Microdatos (n.d.). Estudio Longitudinal Social de Chile [ELSOC]. [https://www.microdatos.cl/projects/estudio-longitudinal-social-de-chile-\[elsoc](https://www.microdatos.cl/projects/estudio-longitudinal-social-de-chile-[elsoc)
23. Centre for Social Conflict and Cohesion Studies (COES) (2024). Estudio Longitudinal Social de Chile 2016—2023. Harvard Dataverse. <https://doi.org/10.7910/DVN/LD4BPH>
24. COES (2022). Cuestionario Muestra Original 2022. <https://coes.cl/cuestionarios> and https://drive.google.com/file/d/1jY5wi9fDkbJg0KR3TkkZiv_nXTcQeRoM/view
25. University of Cape Town (n.d.). Health, Aging and Retirement Panel Study: About. <https://harps.uct.ac.za/about>
26. INDEPTH Data Repository. (2017). South Africa — Health and Aging in Africa: A Longitudinal Study of an INDEPTH Community in South Africa [HAALSI] Baseline Survey: Agincourt, South Africa, 2015. <https://www.indepth-ishare.org/index.php/catalog/113>
27. Berkman, L. (Comp.) (2017). HAALSI (Health and Aging in Africa: A Longitudinal Study of an INDEPTH Community in South Africa) Baseline Survey: Agincourt, South Africa, 2015. DDI Documentation. <https://www.indepth-ishare.org/index.php/ddibrowser/113/export/?format=pdf&generate=yes>
28. Shyshkin, V., & Klymenko, Yu. (2025). Modeling the impact of the COVID-19 pandemic and war on poverty in Ukraine. *Demography and Social Economy*, 3 (61), 79—91. <https://doi.org/10.15407/dse2025.03.079> [Шишкін, В., & Клименко, Ю. (2025). Моделювання впливу пандемії Covid-19 та війни на бідність в Україні. *Демографія та соціальна економіка*, 3 (61), 79—91].
29. Cherenko, L., Reut, A., & Klymenko, Yu. (2024). Ensuring the resilience of social support for the population of Ukraine during hybrid crises and disasters. *Demography and Social Economy*, 4 (58), 128—147. <https://doi.org/10.15407/dse2024.04.128> [Черенько, Л., Реут, А., & Клименко, Ю. (2024). Забезпечення резильєнтності соціальної підтримки населення України в період гібридних криз та катастроф. *Демографія та соціальна економіка*, 4 (58), 128—147].
30. Zaiats, V. (2024). Financial behavior of households in the context of their resilient development. *Demography and Social Economy*, 1 (55), 41—58. <https://doi.org/10.15407/dse2024.01.041> [Заяць, В. (2024). Фінансова поведінка домогосподарств у контексті їх резильєнтного розвитку. *Демографія та соціальна економіка*, 1 (55), 4—58].
31. Krykun, O. (2025). Changes in access to educational services under the influence of recent events. *Economy and Society*, 72. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-143>

[Крикун, О. (2025). Зміни у доступності до освітніх послуг під впливом подій останніх років. *Економіка та суспільство*, 72].

Стаття надійшла до редакції журналу 24.11.2026

Стаття прийнята до друку після рецензування: 02.02.2026

Дата публікації: 27.02.2026

Yurii Kohatko, PhD (Geography), Senior Researcher
Mykhailo Ptoukha Institute for Demography and Life Quality Research of the NAS of Ukraine
01032, Ukraine, Kyiv, Blvd Tarasa Shevchenka, 60
E-mail: kogatko@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3392-9783

Volodymyr Boiko, PhD (Economics),
Mykhailo Ptoukha Institute for Demography and Life Quality Research of the NAS of Ukraine
01032, Ukraine, Kyiv, Blvd Tarasa Shevchenka, 60
E-mail: volodymyr.boiko@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6399-8926

NON-GOVERNMENTAL SAMPLE SURVEYS
OF THE POPULATION IN THE SOCIAL SPHERE:
INTERNATIONAL EXPERIENCE
AND OPPORTUNITIES FOR UKRAINE

The purpose of the article is to examine international experience in the use of non-official household panel surveys in countries that have experienced large-scale socio-economic shocks (wars, crises, mass migration and displacement), intending to substantiate the feasibility and appropriateness of applying similar approaches in Ukraine to fill the gap in microdata on labour supply, household responses to shocks, and policy modelling for the reintegration of internally displaced persons (IDPs) and veterans under conditions of a long-term absence of official statistics.

The full-scale war in Ukraine since 2022 has led to the complete suspension of the official sample surveys, resulting in the emergence of a “blind zone” in representative microdata on the labour market and the quality of life of households. The article analyses panel studies such as the Syrians Barometer in Turkey, JHPS/KHPS in Japan, ELSOC in Chile, and HAALSA in South Africa. All projects share a panel design, a focus on vulnerable population groups, detailed modules on quality of life, health, and responses to shocks, as well as open access to microdata. The paper proposes adapting these templates for Ukraine through regional stratification (frontline, western, and central regions), dedicated modules for IDPs and veterans, inclusion of asset losses, return intentions, and the assessment of household resilience. It is shown that an independent Ukrainian panel survey is critically important for microsimulation modelling of reintegration policies, forecasting the impacts of housing programmes, veterans’ employment programmes, pension system needs, and post-war recovery as an issue of national economic security. The methodology includes general scientific methods (analysis, synthesis, comparison, and a systems approach) and specialised methods (content analysis of reports, publications, and questionnaires; logical-structural analysis for adaptation; and the method of analogies for transferring solutions). The information base consists of reports and publications of the reviewed projects, as well as materials of the State Statistics Service of Ukraine related to the Survey of living conditions of households, the Labor force survey, the Survey of Agricultural activity of the population in rural areas, and the Representative Survey of the socio-economic situation of households. The results are relevant for employment policy development, the reintegration of IDPs and

veterans, and forecasting the labour market effects of large-scale shocks. The scientific novelty lies in a systematic comparison of methodological solutions used in international panel projects from the perspective of their adaptation to the Ukrainian context and in the development of a ready-made template for a Ukrainian household panel survey. Future research perspectives include the design of a Ukrainian panel survey, harmonisation with international standards, the creation of an open microdata base, and the testing of microsimulation models to assess policy impacts on the labour supply of vulnerable groups in the post-war period.

Keywords: microdata, household panel surveys, shock impacts, labour supply, internally displaced persons, veterans.